

WATERAKKOORD VELUWE/IJSSEL

Afspraken tussen Rijkswaterstaat Oost-Nederland en Waterschap Veluwe over het waterbeheer op de overdrachtspunten tussen het hoofdsysteem en het regionaal watersysteem.

Ontwerp, 11 mei 2011

De ondergetekenden:

1. De minister van Infrastructuur en Milieu, vertegenwoordigd door mevrouw Mr. J. L. Cuperus, hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland gevestigd te Arnhem, hierna te noemen "het Rijk"

en:

2. Waterschap Veluwe, op grond van artikel 95 van de Waterschapswet vertegenwoordigd door zijn dijkgraaf de heer Ir. G. Verwolf, handelend ter uitvoering van het besluit van het algemeen bestuur van 29 september 2011 verder te noemen "het Waterschap"

Hebben het volgende in aanmerking genomen:

Wettelijke grondslag waterakkoord

Artikel 3.7 van de Waterwet (Wtw): [doel, uitgangspunten, partijen, inhoud];
Artikel 3.11 van de Waterwet: [voorbereiding, vaststelling, wijziging];
Artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) [terinzagelegging].

Relevante plannen

- Nationaal Waterplan (NWP) 2010-2015, 2009;
- Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), 2000;
- Europese Vogel- en Habitatrichtlijn/Natura2000;
- Flora en Faunawet 2002;
- Nationaal bestuursakkoord Water (NBW) Rijk/Provincies/Gemeenten/Waterschappen, 2003;
- NBW-actueel, juni 2007;
- Nota Mobiliteit, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2004;
- Waterplan provincie Gelderland 2010-2015, 2009;
- Calamiteitenzorgsysteem Waterschap Veluwe, 2007;
- Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-generaal Rijkswaterstaat, 2009;
- Besluit Landelijk Bestuurlijk Overleg Water (LBOW), november 2005;
- Waterbeheerplan Waterschap Veluwe 2010-2015, 2009;
- Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier, deel 4 Regeringsbeslissing, 2006;
- Calamiteitenplan Rijkswaterstaat Oost-Nederland, Water en Scheepvaart en Wegen en Verkeer, 2006.
- Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW) 2010;
- Monitoring Kaderrichtlijn water (MKR monitoring) 2010.

Overwegingen:

1. Een belangrijk uitgangspunt van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW, 2003, NBW actueel, 2007) is dat waterbeheerders in gezamenlijkheid ernaar streven dat afwenteling van waterproblemen wordt voorkomen of beperkt.
2. In het landelijk bestuurlijk overleg water (LBOW) van november 2005 is dit uitgangspunt uitgewerkt tot een beleid voor blauwe knooppunten. Blauwe knooppunten zijn daarbij gedefinieerd als de belangrijkste overdrachtspunten tussen het hoofd- en het regionale watersysteem waar zich knelpunten op nationale schaal kunnen voordoen. In het beheergebied van het Waterschap zijn toen langs de IJssel geen blauwe knooppunten gedefinieerd.
3. In de Waterwet is het waterakkoord omschreven als instrument om de samenwerking tussen verschillende beheerders vorm te geven.
4. Door samenwerking van de beheerders van het hoofd- en het regionale watersysteem kunnen afwentelingproblemen worden voorkomen of verminderd. De knelpunten of afwentelingproblemen kunnen betrekking hebben op o.a. waterkwantiteit (aan- en afvoer van water), waterkwaliteit en ecologie.
5. In 2010 is door het Waterschap Veluwe en Rijkswaterstaat Oost-Nederland het rapport *Inventarisatie Uitwisselingspunten Veluwe/IJssel* opgesteld.
6. Het rapport bevat een beschrijving van het actuele waterbeheer op de overdrachtspunten van water. Voor elk overdrachtspunt is de stand van zaken wat betreft waterafvoer, wateraanvoer, waterkwaliteit en ecologische kwaliteit weergegeven

Zijn het volgende overeengekomen:Artikel 1: Doel van het waterakkoord

1. Het doel van dit akkoord is om inspanningsafspraken te maken over het waterbeheer op de overdrachtspunten tussen het hoofdsysteem (beheerd door Rijkswaterstaat) en het regionaal systeem (beheerd door het Waterschap), teneinde de samenwerking te optimaliseren bij het waterbeheer en bij het uitvoeren van werken. Deze afspraken hebben betrekking op waterkwantiteit (waterafvoer en wateraanvoer), waterkwaliteit en ecologische kwaliteit.

Artikel 2: Waterkwantiteit

1. Ten aanzien van de **afvoer** van water op de IJssel wordt het volgende afgesproken:
 - a. Partijen gaan uit van een 'standstill' principe ten aanzien van het huidige afvoerniveau naar de IJssel, dat wil zeggen dat ook op lange termijn de (piek)afvoer op de IJssel vanuit het beheergebied van het Waterschap niet structureel zal toenemen.
 - b. De effecten van enerzijds door het Waterschap uitgevoerde inrichtingsmaatregelen en anderzijds door Rijkswaterstaat uitgevoerde ruimte-voor-de-rivier maatregelen en inrichtingsmaatregelen in het winterbed van de rivier op de afvoermogelijkheden en het afvoerniveau, worden op basis van meetgegevens in beeld gebracht.
 - c. Partijen optimaliseren regelmatig hun databestanden over afvoeren naar de IJssel en IJsselstanden door aanvulling en validering en geven daarbij prioriteit aan gegevens over de afvoer van de belangrijkste uitwisselingspunten te weten gemaal Veluwe, gemaal Terwolde (A.C. mr Baron van der Feltz), Apeldoorns Kanaal (Hezenbergersluis) en gemaal Middelbeek (L.A.S.J Baron van der Feltz).
 - d. Partijen wisselen hun meetgegevens daarvan regelmatig onderling uit. (zie art. 7 lid 1.b. van dit akkoord)
2. Ten aanzien van de **aanvoer** van water vanuit de IJssel wordt het volgende afgesproken:
 - a. Partijen bevestigen de bestaande werkwijze waarbij in tijden van watertekorten

vanuit de IJssel water wordt ingelaten in de Noordelijke IJsselvallei, in de polder Hattem, Het Apeldoorns Kanaal en de Hoenwaard om een minimumpeil ten behoeve van de huidige functies te handhaven en om verliezen als gevolg van wegzijging door laag water op de IJssel te compenseren.

- b. Als de inlaat van water in perioden met watertekorten gewenst is, meldt het Waterschap dit aan Rijkswaterstaat, Waterdistrict Twentekanaal-IJsseldelta, afdeling Operationeel Beheer, onder opgave van de datum, het tijdstip, het inlaatpunt en het verwachte inlaatdebiet.
- c. De in lid a. en b. beschreven afspraak tot het aanvoeren van water kan vervallen in tijden van droogte op basis van een belangenafweging door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) of er kunnen beperkingen worden gesteld door toepassing van de landelijke verdringingsreeks en/of de regionale uitwerking daarvan.
- d. Partijen verkennen samen met de andere partijen in het Stroomgebied Rijn Oost in 2011 en 2012 de toekomstige behoefte aan wateraanvoer vanuit de IJssel in de regionale watersystemen als gevolg van klimaatontwikkelingen in het kader van het Deltaprogramma zoetwater.

Artikel 3: Waterkwaliteit

1. Ten aanzien van de waterkwaliteit wordt het volgende afgesproken:
 - a. Partijen streven de eigen beleidsdoelen na op het gebied van waterkwaliteit en richten zich daarbij op de normen die op basis van de Kaderrichtlijn Water zijn vastgesteld. Het doeljaar voor de Kaderrichtlijn is 2015 met een (te onderbouwen) uitstel tot 2021 en 2027.
 - b. Waterschap Veluwe zal samen met Rijkswaterstaat in 2012 een plan van aanpak opstellen om tot verbetering van de kwaliteit van het effluent van de RWZI's die lozen op de IJssel te komen in samenhang met de vergunningsnormen.
 - c. Monitoringsuitkomsten, de aanpak van de waterkwaliteit, meet- en analysegegevens worden onderling uitgewisseld en afgestemd, voorzover dit nodig is met het oog op het bereiken van de vastgestelde normen op basis van de Kaderrichtlijn Water. (Zie ook art. 7 lid 1.b van dit akkoord.)
 - d. Het Waterschap spant zich naar vermogen in om vervuiling van het af te voeren water als gevolg van beheer en onderhoud te voorkomen.

Artikel 4: Ecologische kwaliteit

1. Ten aanzien van de ecologische kwaliteit wordt het volgende afgesproken:
 - a. Partijen streven de eigen beleidsdoelen na op het gebied van ecologische kwaliteit, waaronder de ecologische doelen die op basis van de Kaderrichtlijn Water zijn vastgesteld. Partijen werken samen aan verbetering van vismigratiemogelijkheden, zo mogelijk in combinatie met ecologisch herstel van beekmondingen.
 - b. Aan verbetering van de monding van de Voorsterbeek wordt prioriteit gegeven ten opzichte van de overige beekmondingen.
 - c. De planning van werkzaamheden wordt in onderling overleg en per project (overdrachtspunt) bepaald. Deze samenwerking moet leiden tot een effectieve aanpak en tot efficiencywinst.

Artikel 5: Buitengewone omstandigheden

1. Voor het wederzijds melden van een calamiteit en (zodanig) de samenwerking bij de bestrijding daarvan, wordt gehandeld conform de geldende calamiteitenplannen/-draaiboeken van beide partijen.
2. Dit waterakkoord voorziet niet in een overkoepelend calamiteitenplan.
3. Partijen informeren elkaar tijdig over werkzaamheden die in opdracht van een beheerder uitgevoerd worden en die mogelijk van invloed zijn op de ecologische en

chemische kwaliteit van het watersysteem.

Artikel 6: Financiering

1. De kosten van ecologisch herstel zoals de vispasseerbaarheid van de belangrijkste uitwisselingspunten worden door partijen gezamenlijk gedragen, met als uitgangspunt een 50%-50% verdeling van de netto-kosten.
2. De kosten van gezamenlijke uitvoeringsprojecten, als uitvloeisel van dit waterakkoord, worden in principe verdeeld op basis van het profijtbeginsel.
3. De kosten van overige werkzaamheden of beheersactiviteiten als uitvloeisel van dit waterakkoord die door één van beide partijen worden uitgevoerd, worden door die partij gedragen.

Artikel 7: Samenwerking

1. Ten behoeve van de wederzijdse en publieke informatievoorziening over het waterbeheer op de belangrijkste uitwisselingspunten wordt afgesproken dat partijen:
 - a. Via een informatiesysteem van RWS op internet inzage geven in de stand van zaken op de overdrachtspunten.
 - b. Elkaar wederzijds informeren door uitwisseling van de eigen reguliere waterrapportages die minimaal eens per 2 jaar worden opgesteld._
2. Ten behoeve van een voortvarende uitvoering van de in dit waterakkoord opgenomen actiepunten wordt afgesproken dat partijen eens per jaar de uitvoering van dit waterakkoord in een ambtelijke commissie en indien nodig bestuurlijk met elkaar bespreken.
3. Voor het vormgeven van deze samenwerking benoemt iedere partij een contactpersoon. De contactpersonen vormen samen de ambtelijke commissie die partijen vertegenwoordigen en verdelen onderling het voorzitterschap en het secretariaat.
4. Indien de ene partij vergaande inspanning vraagt van de andere partij is als gevolg van dit akkoord een aanvullende kostenverdeling mogelijk. De ambtelijke commissie maakt dan een voorstel en legt dit aan de bestuurders van beide partijen voor.
5. Indien partijen over bepaalde zaken van dit akkoord geen overeenstemming bereiken verplichten partijen zich om eerst bestuurlijk overleg te voeren.

Artikel 8: Start, geldingstermijn en evaluatie

1. Dit waterakkoord treedt in werking nadat het door beide partijen is ondertekend en geldt voor de duur van 6 jaar.
2. In het eindjaar van het waterakkoord houden partijen gezamenlijk een evaluatie om de behaalde resultaten te beoordelen en om vast te stellen of handhaving dan wel herziening van het waterakkoord wenselijk is.

Artikel 9: Bijlagen

1. Het rapport *Inventarisatie Uitwisselingspunten Veluwe/IJssel* (2010, geactualiseerd in april 2011) maakt als bijlage 1 onderdeel uit van dit waterakkoord.
2. De belangrijkste in dit waterakkoord gebruikte begrippen en afkortingen zijn als bijlage 2 opgenomen.

Aldus overeengekomen te d.d. en ondertekend,

Namens het Rijk:

Mr. J. L. Cuperus, hoofdingenieur-directeur.

Namens Waterschap Veluwe,

Ir. G. Verwolf, dijkgraaf.

TOELICHTING

Algemeen

Aanleiding voor waterakkoord

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) zijn afspraken gemaakt over het aanwijzen van de belangrijkste uitwisselingspunten tussen hoofdwatersystemen en regionale watersystemen.

Zij vormen de fysieke verbindingen tussen de verschillende waterbeheerders en kunnen bijdragen aan een integrale benadering van de wateropgaven.

Het NBW geeft aan dat de waterbeheerders ernaar streven om wederzijdse beheerafspraken te maken voor deze uitwisselingspunten (de blauwe knooppunten). In het beheergebied van waterschap Veluwe zijn langs de IJssel geen blauwe knooppunten aangewezen.

In de nieuwe Waterwet is het waterakkoord omschreven als instrument om de samenwerking tussen verschillende beheerders vorm te geven.

De in 2008 uitgebrachte brochure Blauwe Knooppunten en Waterakkoorden van Rijkswaterstaat Oost Nederland is aanleiding geweest voor een globale inventarisatie van de wederzijdse uitwisselingspunten tussen de Veluwe en de IJssel.

Hierbij is gezamenlijk een proces doorlopen waarbij gezocht is naar antwoorden op de volgende vragen:

- Wat zijn de belangrijkste uitwisselingspunten tussen de beschouwde watersystemen?
- Zijn er bestaande problemen die vragen om een aanpak? Spelen die problemen bovenstrooms of benedenstrooms van de uitwisselingspunten? Gaat het om waterafvoer, wateraanvoer, waterkwaliteit of de ecologische functies van het water? Moet de omgeving bij het proces worden betrokken en, zo ja, hoe?
- Wat is de beste onderzoeksmethode om het probleem nader te analyseren? *[De inventarisatie is in eigen beheer uitgevoerd waarbij uitgegaan is van beschikbare gegevens en kennis bij beide partijen];*
- Welke kansrijke oplossingsrichtingen komen uit het onderzoek naar voren?
- Wie gaat welk probleem oplossen en daarbij inrichtings- en/of beheermaatregelen treffen?
- Hoe worden de kosten van te treffen maatregelen verdeeld?

En tenslotte:

- komen uit de inventarisatie zaken naar voren waarover partijen met elkaar duidelijke afspraken willen maken en -zo ja- is dan een waterakkoord daarvoor het beste middel?

Opzet inventarisatie

“Goed waterbeheer doen we samen”, dat is de intentie bij beide partijen.

Daarom zijn alle 23 uitwisselingspunten in 2010 in beeld gebracht en is onderzocht of het maken van inrichtings- en /of beheersafspraken wenselijk is. Deze inventarisatie is in verband met de gewijzigde inzichten als gevolg van de financiële crises in april 2011 geactualiseerd. Doel hiervan is:

- Een effectief en efficiënt wederzijds beheer van de watersystemen.
- Het voorkomen van afwentelingproblemen van de ene waterbeheerder naar de andere waterbeheerder.
- Het wederzijds bijdragen aan het oplossen van waterproblemen (o.a. droogte)
- Het bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen op basis van Europese en landelijke wetgeving en beleid (o.a. Kaderrichtlijn Water)

Op basis van bestaande gegevens bij beide partners en gesprekken met medewerkers van beide partijen zijn per uitwisselingspunt de volgende thema's uitgewerkt:

Waterkwantiteit:

- de afvoeren in normale en maatgevende situaties;
- de inlaatmogelijkheden in normale en extreme omstandigheden;
- de aanwezigheid van meetvoorzieningen.

Waterkwaliteit:

- de stoffengehalten;
- de aanwezigheid van meetvoorzieningen.

Ecologie:

- de mate waarin vismigratie vanuit en naar de IJssel mogelijk is door herinrichting van de overgangen.
- het opheffen van vismigratieknelpunten bij stuwen gemalen en sluizen

Conclusies op basis van de inventarisatie:

Algemeen

De inventarisatie wordt in het kader van dit waterakkoord beschouwd als zijnde een bijlage daarvan (bijlage 1), waarbij wordt opgemerkt dat zowel het waterakkoord als het inventarisatierapport zelfstandig leesbare documenten zijn.

Het inventarisatierapport leidt niet tot de conclusie dat er sprake is van prangende problemen in de waterhuishoudkundige relatie tussen het beheergebied van waterschap Veluwe en de IJssel. Nochtans zijn er een aantal zaken aan het licht gekomen die, zonder dat daarvoor rigoureuze inrichtings- en/of beheersmaatregelen genomen behoeven te worden, verbeterd kunnen worden.

waterafvoer

- De laterale toestroom van het Waterschap draagt heel beperkt (ca 3%) bij aan de maatgevende afvoer op de IJssel;
 - Gemaal Veluwe levert bij maatgevende situaties ongeveer de helft van de laterale toestroom vanuit het beheergebied van waterschap Veluwe;.
 - Uit voorgaande hoogwatergebeurtenissen blijkt dat de piekafvoer van de zijdelingse toestroom enkele dagen eerder optreden dan de piekafvoer van de IJssel.
- De nut en noodzaak van het eventueel enkele dagen regionaal bergen van water in het beheergebied van het waterschap Veluwe zal dan ook goed doordacht moeten worden. Hierop wordt in de toelichting in artikel 2 nader ingegaan;

- De huidige en op grond van de nu geldende klimaatontwikkeling verwachte afvoeren zijn beheersbaar door:

Maatregelen door Rijkswaterstaat in het kader van Ruimte voor de Rivier langs de IJssel
Maatregelen door het Waterschap om het eigen systeem op orde te brengen. Dit biedt voldoende ruimte in het watersysteem om de problemen als gevolg van wateroverlast te beheersen en te voldoen aan de normering uit het NBW;

- De huidige piekafvoeren van de zijdelingse toestroom zullen naar verwachting niet toenemen omdat de (bestaande) maalcapaciteit bij hoogwater maatgevend is;
- De databestanden (afvoeren, peilen, waterstanden) van het Waterschap vertonen onnauwkeurigheden;
- Er wordt maar beperkt gemeten op de uitwisselingspunten en de afvoergegevens van de vrije lozing en vismigratiemogelijkheden zijn niet volledig.

Wateraanvoer

- Wateraanvoer vanuit de IJssel vindt periodiek plaats bij het gemaal in Terwolde en incidenteel bij gemaal Antlia, gemaal Hoenwaard en bij de sluis in Dieren.
- Waterschap Veluwe heeft op korte termijn geen grote behoefte aan wateraanvoer op andere uitwisselingspunten. Herstel van de scheepvaartfunctie (recreatievaart) op het Apeldoorns Kanaal en de toekomstige zoetwatervoorziening zou tot een (relatief geringe) extra inlaatbehoefte kunnen leiden.

Waterkwaliteit

- De waterkwaliteit van alle lozingen van effluent vanuit de RWZI's die wordt gemeten en voldoet gemiddeld over het jaar ruimschoots maar er vinden te vaak piekoverschrijdingen plaats van de vergunningsnormen.
- De waterkwaliteit van het geloosde oppervlaktewater wordt op ongeveer de helft van de uitwisselingspunten gemeten. Veelal wordt aan de waterkwaliteitsnormen – volgend uit de KRW voldaan. Lichte normoverschrijdingen komen voor bij de stoffen koper, zink, ammonium en sporadisch fosfaat.
- De zijdelingse toestroom uit het beheergebied van waterschap Veluwe is beperkt van omvang (3 % van de totale toestroom naar de IJssel) en heel beperkt van invloed op de waterkwaliteit in de IJssel.
- De invloed van de kwaliteit van het inlaatwater op de kwaliteit van het regionale systeem is onvoldoende bekend, maar is waarschijnlijk gering gelet op de huidige geringe inlaatbehoefte.

Ecologische kwaliteit.

- Een aantal kunstwerken vormen een belemmering voor de migratie van vis.
- Waterschap Veluwe hanteert als uitgangspunt dat alle ecologische verbindingzones en KRW waterlichamen migreerbaar moeten zijn voor vissen (nota visbeleid).
- RWS wil voor 2027 langs de gehele IJssel 18 uitwisselingspunten voorzien van een vispassage en de uitmondingen van de beken en weteringen ecologisch inrichten. Voor het gebied van Waterschap Veluwe betreft dit 8 verbindingen.

Het waterakkoord in de Waterwet

Een waterakkoord is een publiekrechtelijke overeenkomst, gebaseerd op artikel 3.7 van de Waterwet:

“

1. *Beheerders van binnen hetzelfde stroomgebieddistrict gelegen watersystemen stellen, voor zover nodig met het oog op een samenhangend en doelmatig waterbeheer, waterakkoorden vast waarin zij hun beheergebied overstijgende aspecten van het beheer ten opzichte van elkaar regelen*
2. *Beheerders kunnen een ander openbaar gezag uitnodiging aan het waterakkoord deel te nemen, indien dat gezag een waterstaatkundige taak vervult die niet door hen wordt vervuld.*
3. *Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur of, ten aanzien van waterakkoorden die uitsluitend betrekking hebben op regionale wateren, provinciale verordening kunnen nadere regels met betrekking tot waterakkoorden worden gesteld*”

Inhoudelijk ligt de nadruk op de waterkwantiteit, maar de afspraken kunnen ook gaan over aanverwante onderwerpen, bijvoorbeeld op het gebied van waterkwaliteit en ecologie. Kern is de samenwerking tussen partijen voor het bereiken van doelen van het nationale en internationale beleid, waaronder de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water, Natura 2000 en het Nationaal Bestuursakkoord Water.

De Waterwet gaat er in eerste instantie er van uit dat de bij het beheer van een of meer watersystemen betrokken partijen zelf vrijwillig het initiatief nemen om gezamenlijke afspraken vast te leggen over dat beheer.

De afspraken in dit waterakkoord houden rekening met de functies van het hoofdwatersysteem en het regionale watersysteem zoals beschreven in de onder "relevante wetgeving en plannen" genoemde beheerplannen.

In het waterakkoord is - zoveel mogelijk - de bestaande praktijk van de aanvoer en de afvoer van water, die is gebaseerd op mondelinge en schriftelijke afspraken uit het verleden, vastgelegd.

De voorbereiding, vaststelling en wijziging van een waterakkoord is geregeld in artikel 3.11 van de Waterwet:

- "
1. *Bij of krachtens provinciale verordening kunnen met het oog op een samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer regels worden gesteld met betrekking tot de voorbereiding, vaststelling, wijziging en inhoud van door besturen van waterschappen vast te stellen plannen, besluiten of waterakkoorden als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid.*
 2. *Indien internationale verplichtingen of bovenregionale belangen dat noodzakelijk maken, kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld met betrekking tot de voorbereiding, vaststelling, wijziging en inhoud van door besturen van provincies of waterschappen in het kader van het waterbeheer vast te stellen plannen, besluiten of waterakkoorden als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid.*"

De procedure voor de terinzagelegging is geregeld in artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht:

- "
1. Het bestuursorgaan legt het ontwerp van het te nemen besluit, met de daarop betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage.
 2. *Artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur* is van overeenkomstige toepassing. Indien op grond daarvan bepaalde stukken niet ter inzage worden gelegd, wordt daarvan mededeling gedaan
 3. Tegen vergoeding van ten hoogste de kosten verstrekt het bestuursorgaan afschrift van de ter inzage gelegde stukken.
 4. De stukken liggen ter inzage gedurende de in *artikel 3:16, eerste lid*, bedoelde termijn van 6 weken.

Het ontwerp waterakkoord Veluwe-IJssel is 30 mei 2011 toegezonden aan alle betrokken overheden en maatschappelijke organisaties. Zij hebben de gelegenheid gehad tot 11 juli 2011 zienswijzen in te dienen.

Er zijn reacties binnengekomen van de waterschappen Zuiderzeeland, Rijn en IJssel en Rijkswaterstaat IJsselmeergebied. Deze instanties geven aan kennis te hebben genomen van het waterakkoord en dat de inhoud hen geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen.

Toelichting per artikel

Artikel 2. Waterkwantiteit

2.1.a: Onder 'stand-still' wordt in het kader van dit waterakkoord verstaan dat het Waterschap de verwachte gevolgen van klimaatsverandering in de vorm van extra neerslag zal opvangen door het treffen van WB21 maatregelen in haar stroomgebied, waardoor er ten opzichte van de huidige situatie (nulsituatie) geen structurele verhoging van (piek)afvoer naar de IJssel zal optreden. Omdat hydrologische onderzoeken uit heden en verleden niet tot een eensluidende vaststelling van de nulsituatie hebben geleid, wordt de basis voor deze maatregelen gevormd door het 'gewenste grond- en oppervlaktewater-regime' (GGOR). Het GGOR kan dus in het kader van dit waterakkoord worden beschouwd als de nulsituatie voor de toepassing het standstill principe. Het GGOR is voor een deel reeds vastgesteld en aan de vaststelling van de resterende peilvakken wordt gewerkt.

Uiterlijk in 2015 zal het GGOR voor het gehele beheergebied worden vastgesteld en in het nieuwe waterbeheerplan worden opgenomen. Voor de, binnen het beheergebied aangewezen, strategische actiegebieden is het doel dat de voor het GGOR benodigde maatregelen in 2015 zijn uitgevoerd. Dit laatste geldt ook voor de eventuele maatregelen die op grond van het toepassen van de landelijke normen voor risico's op wateroverlast ('basisnormen') nodig zijn.

Op grond van de laatste stand van zaken met betrekking tot de financiering van de maatregelen is de verwachting dat een deel van de maatregelen in de volgende planperiode van het waterbeheerplan zullen worden uitgevoerd.

Belangrijk in dit kader is hoe de meerdaagse neerslagpieken zich in de toekomst naar verwachting gaan ontwikkelen. Volgens de KNMI 2006-klimaatscenario's neemt de 10 daagse neerslagsom, die eens in de tien jaar wordt overschreden, in de verschillende scenario's toe met 4, 6, 8 of 12%. In de eerder berekende klimaatontwikkeling volgens het "WB21 middenscenario" werd uitgegaan van een toename van de neerslagpieken van 10%, eveneens voor de situatie in 2050. In dit waterakkoord wordt uitgegaan van een verwachte toename van 10% conform het WB21 middenscenario [KNMI 2000, dat nagenoeg overeenkomt met scenario G van het KNMI scenario 2006].

Een vertraging van de afvoerpiek in de regionale watersystemen kan theoretisch gezien een ongunstig effect hebben op de afvoer in het hoofdsysteem. De hoogwaterstand in de IJssel wordt namelijk hoger naarmate de hoogwatergolven op de IJssel en de zijbeken meer gaan samenvallen. Daarom dienen uitvoeringsmaatregelen in het regionale systeem, die afvoerpieken afvlakken en mogelijk enigszins vertragen, in samenhang met het hoofdsysteem te worden bezien.

2.1.b: Maatregelen in het hoofdsysteem kunnen ook een effect hebben op de afvoer vanuit het regionale systeem, zowel bij lage waterstanden (wegzijing in droogteperioden) als bij hoge waterstanden op de IJssel (toename kwel en vermindering wegzijing).

2.1.c: De termijn van eens per twee jaar sluit aan bij de rapportagecyclus van beide partijen (Waterrapport). De rapportages over de optimalisatie worden gebruikt als input voor de bedoelde beoordeling, evenals de dan beschikbare gegevens over uitvoering van (inrichtings)projecten.

2.1.d: De afvoerreeksen van de gemalen zijn op basis van meetgegevens en afvoervergelijkingen bepaald. Deze reeksen vertonen onnauwkeurigheden door perioden waarin niet gemeten kon worden of geen meetgegevens werden verkregen. Deze onnauwkeurigheden zijn in de regel niet achteraf opgevuld op basis van andere meetpunten. Het is wel mogelijk om, indien nodig, de ontbrekende waarden alsnog zo goed mogelijk in te schatten.

2.1.e: Het Waterschap heeft in 2010 een integraal meetplan watersystemen vastgesteld. De implementatie van het meetnet vindt plaats in 2011 en 2012. Het betreft het inrichten van een grondwatermeetnet, een meteorologisch meetnet en een meetnet voor debieten en peilen. De gegevens op de belangrijkste overdrachtspunten uit het meetnet voor peilen en debieten leveren belangrijke informatie voor beide partijen. Deze meetgegevens kunnen in de toekomst periodiek beschikbaar worden gesteld. De minmaal 2-jaarlijks op te stellen Waterrapportage leent zich hier het beste voor, aangevuld met de digitale meetreeksen van afvoeren en peilen. Rijkswaterstaat stelt jaarlijks een watersysteemrapportage op.

2.2.a en 2.2.b: In tijden van langdurige droogte kan door wateronttrekkingen, verdamping en wegzijging een te laag peil ontstaan. Om dit te voorkomen kan het Waterschap met behulp van gemalen water inlaten vanuit de IJssel. Wanneer dit nodig is, zal de peilbeheerder van het Waterschap dit melden aan Rijkswaterstaat, i.c. het District Twentekanal en IJsseldelta te Deventer.

2.2.c: Met de landelijke Verdringingsreeks is de wijze waarop de waterverdeling bij extreme droogte plaatsvindt door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) vastgelegd. In Gelderland wordt in droge tijden de Droogtecommissie Gelderland actief om de acties in bovengenoemd kader nader uit te werken en te (laten) implementeren. Voor Noord Nederland is de landelijke verdringingsreeks nader uitgewerkt voor de regio die afhankelijk is van het IJsselmeer. Het Waterschap hanteert deze nadere uitwerking voor het hele beheergebied indien bij extreme droogte beperkingen aan de inlaat worden gesteld.

2.2.d: Eén van de deelprogramma's van het Deltaprogramma betreft de toekomstige zoetwatervoorziening van ons land. De IJssel en het IJsselmeer vervullen een centrale plaats in de toekomstige buffering van zoetwater. In dit kader vindt onder andere in 2011 en 2012 onderzoek plaats naar de gevolgen van klimaat en droogte en de toekomstige behoefte aan zoetwater vanuit de IJssel. Bij dit onderzoek wordt samengewerkt met andere partners in Rijn-Oost verband en het sluit aan op het landelijke onderzoek van het deelprogramma Zoetwater.

Artikel 3 Waterkwaliteit

Voor de waterkwaliteit gaan verschillende normen gelden als uitwerking van de Kaderrichtlijn Water. Het betreft:

- Europese normen voor prioritaire stoffen en Rijnrelevante stoffen;
- Nationale Normen voor ecologie ondersteunende stoffen, waaronder nutriënten;
- regionale richtwaarden voor biologische stoffen, planten en dieren; het gaat om richtwaarden voor het stroomgebied Rijn-Midden, waarmee zowel het Waterschap als Rijkswaterstaat gaan werken.

De partijen hebben ieder voor zich een stroomgebiedbeheerplan voor de uitwerking van de KRW opgesteld. De stroomgebiedbeheerplannen voor de KRW zijn vastgesteld voor de periode 2010-2015.

Uit metingen is gebleken dat de kwaliteit van het effluent van de RWZI's die lozen op de IJssel niet altijd aan de vergunningseisen voldoet. Met name fosfaat en zuurstofverbruik worden overschreden. Ter verbetering van de kwaliteit van het effluent dat op de IJssel wordt geloosd zal Waterschap Veluwe samen met Rijkswaterschap in 2012 een plan van aanpak opstellen.

Het Waterschap spant zich naar vermogen in om vervuiling van de waterafvoer als gevolg van beheer en onderhoud te voorkomen. Hierbij moet worden gedacht aan maaisel en zand dat vrij kan komen bij beheersmaatregelen en bij het onderhoud van de wateren in de nabijheid van de uitwisselingspunten.

Artikel 4. Ecologische kwaliteit

Alleen de grotere beken en wetingen met een stroomgebied van minimaal 1000 ha zijn als KRW-waterlichaam gedefinieerd. Voor deze waterlichamen gelden KRW doelstellingen. Daarnaast zijn er wateren die onderdeel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en wateren met de provinciale functie HEN en SED. HEN-wateren zijn wateren van het hoogste ecologisch niveau. Deze wateren benaderen het meest een natuurlijke situatie. SED-wateren zijn wateren met een specifiek ecologische doelstelling.

Vismigreerbaarheid en natuurvriendelijke inrichting van de oevers zijn de belangrijkste maatregelen om bovenstaande doelstellingen te bereiken.

In een goed ecologisch functionerend rivier- en bekensysteem is sprake van volledige migreerbaarheid van vis.

Echter in de huidige situatie is de zijdelingse toevoer door sluizen en gemalen vaak een belemmering voor vismigratie. Los daarvan zijn de oevers vaak verhard, voorzien van beschoeiingen en worden intensief onderhouden.

Enkele beken en wetingen in het beheergebied van het waterschap zijn aangewezen als Ecologische verbindingszone (EVZ) of hebben een KRW doelstelling. Uitgangspunt van zowel het waterschap als Rijkswaterstaat is dat primair de uitwisselingspunten in wateren met ecologische doelstellingen en KRW waterlichamen vismigreerbaar moeten zijn.

Daarnaast is het de doelstelling om op termijn alle hoofdgemalen vismigreerbaar te maken. Bewuste keus is om het Apeldoorns Kanaal bij Dieren niet passeerbaar te maken omdat uitwisseling van water en organismen hier minder gewenst is en bovendien praktisch en technisch heel moeilijk te realiseren.

De intentie van beide partijen is om de vismigreerbaarheid en natuurvriendelijke inrichting van beekgedeelten in de uiterwaarden van de IJssel met de hoogste prioriteit het eerst te realiseren. Beekgedeelten met prioriteit 2 en beekgedeelten met prioriteit 3 zullen aansluitend doch voor 2027 gerealiseerd worden.

Bij de prioritering van de vismigratie en natuurlijke inrichting van beekgedeelten in de uiterwaarden van de IJssel zijn ook de waterschappen Rijn en IJssel en Groot Salland betrokken.

Realisatie van KRW maatregelen kan inhouden:

- vispassage in of bij een gemaal
- herinrichten beek in de uiterwaard
- herinrichten van beekmondingen.

Artikel 5: Buitengewone omstandigheden

Beide partijen beschikken over een adequaat calamiteitenplan (zoals genoemd onder "relevante wetgeving en plannen")

Bij uitvoering van werken door een der partijen, die mogelijk van invloed zijn op de ecologische en chemische kwaliteit van het watersysteem, zullen zij elkaar tijdig, doch uiterlijk 2 werkdagen van te voren informeren.

Artikel 6. Financiën

Dit waterakkoord op zich leidt niet tot grote investeringen. Wel zullen de implementatie en de operationalisering enige inrichtingskosten met zich meebrengen die overigens ook in een ander kader moeten worden gemaakt. Deze kosten zullen zodanig gefaseerd worden dat ze passen in de jaarlijkse begrotingen van beide partijen.

In dit waterakkoord worden drie categorieën van kostenverdeling gehanteerd. Bij elke categorie wordt een voorbeeld gegeven.

1. Kosten die door partijen gezamenlijk worden gedragen, met als uitgangspunt een 50%-50% verdeling van de netto-kosten. Nettokosten zijn de kosten na aftrek van eventuele subsidies of bijdragen van andere partijen. *Voorbeeld: de kosten van het verbeteren van vismigratie.*
2. De kosten van gezamenlijke uitvoeringsprojecten die worden verdeeld op basis van het profijtbeginsel. *Voorbeeld: de kosten van de ontwikkeling van een informatiesysteem voor alle overdrachtpunten.*
3. De kosten van werkzaamheden of beheersactiviteiten die door één van beide partijen worden uitgevoerd en ook door die partij worden gedragen. *Voorbeeld: De kosten van het treffen van WB21 maatregelen door het Waterschap teneinde het overeengekomen "stand-still" principe ten aanzien van de afvoer naar de rivier te realiseren en gericht op het voldoen aan de landelijke normering ten aanzien van het optreden van wateroverlast in het stroomgebied).*

Waar mogelijk zullen beide partijen in onderling overleg gebruik maken van externe subsidiemogelijkheden.

De kostenramingen worden opgenomen in de reguliere financiële meerjarenraming en begrotingen van beide partijen.

Artikel 7. Samenwerking

Het overeengekomen jaarlijkse overleg vindt op ambtelijk niveau plaats en indien nodig ook op bestuurlijk niveau. Hiervoor wordt een ambtelijke commissie gevormd waarin beide partijen zitting hebben. Het voorzitterschap en secretariaat van de ambtelijke commissie rouleert van het ene op het andere jaar tussen de partijen of wordt onderling afgesproken. De overleglocatie wordt bepaald door de partij die in dat jaar het voorzitterschap vervult. Indien de ene partij vergaande inspanning vraagt van de andere partij zal de ambtelijke commissie een voorstel maken met een aanvullende kostenverdeling en voorleggen aan de bestuurders van beide partijen.

Mocht onverhoopt over bepaalde zaken van dit waterakkoord geen overeenstemming kunnen worden bereikt op ambtelijk niveau dan verplichten partijen zich om eerst bestuurlijk overleg te voeren met als doel alsnog tot overeenstemming te komen.

Partijen werken samen met de andere waterbeheerders langs de IJssel aan de ontwikkeling van een informatiesysteem dat in een internetomgeving informatie verschaft over alle overdrachtpunten tussen de beheergebieden van de Waterschappen en de IJssel. Bij 2.1.e is toegelicht hoe de wederzijdse informatie door uitwisseling van de eigen waterrapportages plaatsvindt die minimaal 1 keer per 2 jaar worden opgesteld.

Bijlagen

- bijlage 1. Rapport *Inventarisatie Uitwisselingspunten Veluwe/IJssel*, 2010, inclusief actualisatie april 2011.
- bijlage 2: definities, afkortingen en begrippen
- Blauwe knooppunten: Belangrijkste overdrachtspunten tussen het hoofd- en het regionale watersysteem waar zich knelpunten op nationale schaal kunnen voordoen (NBW)
- Calamiteit: Een ongewenste (of onverwachte) afwijking van de normale situatie, waarbij een intensieve coördinatie en communicatie tussen de betrokken partijen moet plaatsvinden om de negatieve effecten te bestrijden
- EHS Ecologische Hoofdstructuur
- EVZ: Ecologische verbindingszone:
- GGOR: Gewenste grond- en oppervlaktewaterregime
- HEN: Hoogste Ecologische Niveau
- ICBR: Internationale commissie ter bescherming van de Rijn
- KRW: (Europese) Kaderrichtlijn Water
- LBOW: Landelijke bestuurlijk overleg water
- Natura 2000: (Europees) netwerk van beschermde natuurgebieden waarvoor de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn het wettelijk kader vormt
- NBW: Nationaal bestuursakkoord water
- Overdrachtspunt: Locatie waar het hoofdwatersysteem en het regionale watersysteem, al dan niet via een kunstwerk, met elkaar zijn verbonden.
- Rijn-Midden: Deel van het Rijnstroomgebied waarvoor in het kader van de KRW, WB21 en Natura 2000 beleids- en planontwikkeling plaatsvindt
- SED: Specifieke ecologische doelstelling
- Verdringsreeks: Methodiek waarmee wordt bepaald hoe in tijden van watertekorten het nog beschikbare water wordt verdeeld.
- Waterakkoord: Wettelijk kader waarbinnen afspraken worden gemaakt over de uitwisseling van water bij normale en buitengewone omstandigheden tussen oppervlaktewatersysteem in beheer bij verschillende waterbeheerders
- WB21: Waterbeheer voor de 21e Eeuw
- bijlage 3: inspraak
lijst instanties die het waterakkoord is toegezonden
samenvatting inspraak reacties
- bijlage 4 kaart uitwisselingspunten Veluwe-IJssel